

Izbajna
t. in 15.
dan vsa-
cega me-
seca.

ZVON

Velja
za celo
leto 3 gl.
za tri
mesece
1 gl.

Lepoznanski list.

Leto I.

Na Dunaji 1. julija 1870.

List 13.

„Spančkaj mi dete.“

Daj mi ročice, o dete bolnó!
Da jih segrejem s poljubi lepó;
Čelo ti vroče in lici hladim,
Skerbna, ljubeča nad taboj bedim.
Zibel naj bodo ti moje rokó,
Vzglavje naj boče ti moje sercé.
Spančkaj, o spančkaj mi, dete sladkó,
Zdravo da bodeš, ko prej si biló!

Naj se ti sanja o zvezdah nebá,
Nočnih cveticah z bliščobo zlatá,
Ki jih nam travnik in vert porodí,
Čista vodica med njimi šumi!
Angeljci naj se igrajo s tebój,
Saj si jim bratec, o ljubljeneček moj!
Spančkaj, o spančkaj mi, dete sladkó,
Mamice svoje najslajše blagó!

Kader se ljubček mi bodeš smebljal,
Luči in cveta se spet radoval;
Kader mi sreča otare solzé,
In mi zavriska veselo sercé:
Tokrat ročice boš sklépal ljubó,
Hvalll čuvaja nad solncem z menó.
Spančkaj, o spančkaj mi, dete sladkó,
Milosti večne te hrani okó!

Z o r a.

Zjutraj, kader zora svitla
Na obnebji zarudí,
In žarečimi poljubi
Spéčo zemljo probudí:

Sladkim petjem jo pozdravlja
Brezštevilni tičji zbor,
In kadilo sladko trosi
Pisanih cvetic jf zor. —

Ti deklè, si meni zora,
K tebi serce hrepení,
O nasmèhni mu se mílo,
Da ti vneto se glasí!

Tísoč ino tísoč pesmíj
V njem počiva še mírnó,
A prerade bi donele
Samo tebi v čast sladkó.

Ino v sanjah pevsko serce
Cveta vse morjé imá —
Daj mu, Zora! da naraste
Moč pritoka do nebá!

Lujiza Pesjak-ova.

Zorin.

XIII.

Zorin prijatelju.

Padel sem! Kaj mi bode še sveto, če mi nij bila sveta dana beseda! O, kaj je vse tisto naše tako slavljeno moštvo, tisto junaštvo, s katerim se toliko ponašamo! Pride ti slaba, šibka stvar z otročjim obrazom, z nasmehom na ustih, sè solzami v očeh, pomigne ti z belo ročico in — pozabljeni so vsi tvoji sklepi in nameni; za njó greš, brez volje, skoraj brez zavesti!

Videl sem jo; na njenih persih sem slonel; na njenih ustih so gorela moja usta, — enkrat samó; nikedar več potem.

O, ne vprašaj me, kako je bilo! Človeški jezik ima besedíj, da razodeva in popisuje najskrivnejše stvari, a ném je, ko bi mu bilo nanznanjevati najvišje veselje, najglobokejšo žalost! Sè solzami sva se pozdravila, v solzah sva se topila pri slovesi. Kaj sva govorila med tem, komaj jasno vem; a to morem reči, da v teh kratkih trenutjih najinega združenja sem užil radosti in sreče toliko, kolikor je more prenašati moje serce. Poplačan, odškodovan sem obilo za vse, kar sem v življenji prebíl.

Zdaj še le vem, ko je vse minolo, kaj sem izgubil; zdaj še le čutim, kako srečen bi bil mogel biti ž njo! Razmeknile so se mi za trenutje megle pred očmi, v rajski svitlobi se mi je sreča prikazala, en pogled nanjo, potem so jo na veke zopet zagernile sovražne meglé!

In vendar, prijatelj! motil bi se, ako bi mislil, da se nesrečnejšega čutim, nego prej. Ravno nasprotno! Neki čuden pokoj se mi je ustanovil v serci, da-si ne tist sladki, blagodejni mir, po katerem hrepeni vse človeško bitje. Slovo sem dal na veke upu in željam; saj z njimi nij mirú. Udal sem se svoji osodi.

A kaj sem moral še videti! Tudi Julijeta nij več, kakoršna je bila. V serce me je bolelo, ko sem videl, kako sirota na skrivnem terpi. Kakor proklet hodim po sveti, v serci nosim nemir, in nemir sejem in puščam za sabo.

Moj sklep je storjen. Nij mi več tu ostati. Vse je pripravljeno na pot. Jutri že zapustim nesrečni kraj. Da bi mogel pustiti za sabo tudi vse spomine!

Saj poznaš Bled. Videl sem ga prvič štirinajst let star. Takrat že se mi je bila zbudila želja v persih, tu v tem blaženem kraju po življenja trudu v pokoji nekoliko časa živeti, končati svoje dni. Videl sem potem mnogo lepih krajev, vendar, kakor prvi svoji ljubezni, ostal sem vedno zvest svojemu Bledu. Kakor v neko sveto, obljubljeno deželo me je vedno vleklo hrepenenje

Tje na otok z valovi krog obdani.

Izpolniti hočem svojemu sercu zadnjo željo. Če malo prej nego sem mislil, kaj škodi? Iz Bleda torej, če srečno tja dospem, pričakuj prihodnjega mojega pisma.

Zorin Deli.

Gore in doline bodo med nama, ko ti dojdejo te verstice. Težko je, pravijo, zlasti mlademu človeku, ločiti se od življenja. Ti si moje življenje, in od tebe jemljem slovó na veke! Kar mi je ostalo dušnih in telesnih močij, zbral in združil sem jih, in vendar težko grem, neizrečeno težko.

Dela, ne omagáj, ne toži, saj veš, da mora biti; udaj se svoji osodi, kakor sem se jaz udal. Saj si bila vedno serčna, pogumna deklica, iz tebe sem sam pil moči in kreposti!

Vračam se v svojo domovino. Saj nekoliko je tudi tvoja, kaj ne, sladka moja prijateljica? Močno hrepenenje se mi je zbudilo po njej; saj pravijo, da še celó tiča obide želja pred smertjo, enkrat videti kraj, kjer se je rodil.

Dela, dajem ti dokaz svoje ljubezni, da ti ne morem dati večjega. Jaz grem, ti ostani. Ne vprašaj, kaj bode iz mene. Živi, živi, če ti je mogoče, srečna tudi brez mene! Ljubezen, pravijo, da je samoprigna; moja nij. Sladko tolažilo bi bilo zdaj, ko te zapuščam, ako bi mogel misliti, da me s časom pozabiš, da bodeš mirno, srečno živela drugim in sebi na veselje, v okrogu veselih otrok — tudi ta misel mi nema nič bridkosti v sebi. Jaz sem užil svoj del od tebe. Ti v svoji nedolžnosti sama ne veš, kaj si mi storila, kaj sem ti dolžan!

Glej, zgodaj, prezgodaj že sem spoznal življenje. Ti srečno dete, ne veš, kaj je to! Kedor ga pozna enkrat do dna, njemu je izginil z ust sladki smeh. Kedor hoče spoznati kako stvar, mora jo preiskavati, opazovati od zunaj in od znotraj, da pride do pravega jedra njenega bitja. Tako bi se moralo spoznavati tudi življenje. Ali glej, nesreča je ta: nekaterim je prirojeno ali prirejeno, ali po oboje, da, ko stopijo v življenje, prineso sè sabo neko podobo njegovo, neki ideal, bolj ali menj dovršen, katerega so si ustvarili v tihih urah po svoji naravi, dejal bi, po svoji podobi. S to podobo pred očmi stopijo v dejansko življenje. A vsaka stopinja, vsak pogled po njem jim kaže, da resnica se nikakor ne strinja z njihovo, priljubljeno podobo, katera je zrasla z njimi,

tako da si je ne morejo iztergati iz persij. In to spoznanje jim je vir najhujše bolečine, neizkončne žalosti.

Kako lepo, čisto, vzvišeno podoba so si ustvarili o človeku! Človek je ljubljenec stvarnikov, njegova podoba; vsi smo sinovi enega očeta, bratovska ljubezen nas veže v veselji in terpljenji. A kaj nam kaže življenje? Vsak živi zase, svoje solze otira, svoje rane zdravi; za svojo srečo hrepeneč hití; tujec, sovražnik mu je, kogar zadene na poti do nje. Človeštvo, prijateljstvo, zvestoba — prazne besede, ki zbirajo pomilovalni nasméh zrelemu, modremu možu. Kakor divja zver bori se v kervavem boji brat z bratom, ljudstvo ljudstvom za kos zemlje, za puhlo slavo, za kratek čas! Pa kaj pravim: kakor divja zver? Zver plane serdita na zver, razterga jo v trenotji s kervavimi zobmi; kratek je bil boj, kratko terpljenje premagane živali. A človek! On zbere vse moči svojega uma — in té niso majhene — da izmisli in iznajde svojemu bližnjemu bolečine, ki ga bodo najhujše skelele, ki bodo najdalje terpele. Gorjé mu, kedor pade v njegove kervoločne roke! Pri bogu je milost, pri človeku je nij. Vae victis! Gorje premaganim! Ta strašni, v nebo vpijoči krik doni po vsej človeški zgodovini!

Hladnokervno, ne! veselo gleda, kako se vije pred njim v smertnih in vendar neizkončnih mukah uboga stvar. Njena mila prošnja, njen krik, ki bi risu omečil serce, človeškemu ušesu se prijetno glasí. O proč s temi strašnimi podobami!

Samo posamezni se kažejo tu in tam blagi možje, ki čutijo brezkončno gorjé človeštva, ki nas opominjajo pozabljene resnice, da smo si bratje, da se ljubimo, da si pomagajmo. Kaj pa je sad njihovega nauka? Sovražijo jih in preganjajo, kamenjajo in križajo, in če tega ne morejo, pa jih vsaj čerté, obrekujejo in černijo, — prava kačja zalega! Tako se je nekedaj godilo, kakor čitamo, tako se godi še dan denašnji. Kako bi človeku ne upálo vse upanje o tacem pogledi!

Pa, kam sem zašel, kaj ti razgrinjam tako žalostne podobe? In vendar moram še dalje govoriti, da me bodeš po polnem umela, zakaj sem ti neskončno hvalo dolžan. —

Ranjena zver pobegne ter se skriva v tiho goščavo, da tu ali ozdravi ali pogine. S kervavečim srcem se zateče nesrečni človek po taci izkušnjah naravi v sveto, neomadeževano krilo. Izgubljen sin se vrača pozno v svoj pravi dom; spéhan, pokoja in tolažbe želján pade materi zemlji v naročje, iz njega je prišel, vanje se zopet poverne. Tu upa najti, če ne zdravila, vsaj hladila svojim ranam. —

Bridka prevara! V naravi vladajo enaki železni zakoni. Krepkejša rastlina slabšo zatira, in med živalimi je enako večni boj za življenje! Upal je priti med svoje. Tuja, nema stoji brez čuta pred njim rastlina; in žival — ta se mu plaha umiče, naj jo kliče in vabi še tako prijazno, in óna vpira sovražno vanj kervoželjne oči. Tuj je človek v naravi; narava nema serca!

Obup se mu bliža s temnimi krili, skoraj ga vanje zavije. Temí se mu okrog in okrog. Pa glej, nenadoma mu zasveti rešilen žarek. O káko krivico je delal človeštvu! Obupal je o vsem, in vendar mu je

neznana ostala njegova lepša, boljša polovica. Kako je to mogoče? Saj mu je vendar, skoraj otroku še, plavala vedno pred očmi, kakor nebeška prikazen, jasna ženska podoba! In mladenič jo je zvesto hranil v svojih persih, kakor najdražji zaklad; lepšal jo je z vsem, kar je imel lepega, blazega in čistega; vanjo se je zaupno oziral v težkih, bridkih trenutjih. A ko je stopil v viharo življenje, izginila mu je bila v hrupu in nemiru izpred očíj. O zdaj se mu je pa zopet prikazala tolažnica, rešiteljica, ko je najbolj potrebuje. K njej, le k njej! Če je kje na sveti, v blazem ženskem serci je pravo človeštvo domá!

Zaduja, pa ne menj bridka prevara! Česar si hrepeneče iskal, tudi tukaj ne najdeš! Kako plitvo, kako prazno, kako poveršno in ničevno se ti zdi naglo vse, kar je toliko obetalo od daleč! Blagor mu, komur zadostuje bliščeča, vabeča vnénjest, kedor se, kakor otrok, veselí zlate pene! Gorjé pa tebi, kateremu globočje sézajo želje! Dokler te vodi pot po cvetočih travnicih, bode ti prijetna, kratkočasna tovarišica; sè sladko govorico ti bode krajšala pot; zdaj in zdaj ti tudi z mehko ročico obriše gorki pót z obraza. A ko prideta do samotnega, nočnega gozda, skozi katerega ti je iti — ustavi se plaho, gleda nekaj časa, morda celó z mokrim očesom za tabo, potem se verne zopet nazaj k veselim ljudem!

O da bi bil našel samo eno, samo eno zvesto serce, da bi mogel nanje položiti trudno glavo, in reči: tu je moj dom, moja last, kedo me prežene od tod? Serce, katero bi umelo tvoje bolečine, kateremu bi mogel tožiti vse, kar te teži, kakor toži otrok svoji materi! —

In táko serce sem jaz našel! Dela! Dela! Ko bi preterpel zate, kar more človek preterpeti, ko bi zate do zadnje kaplje svojo kri prelil — nikedar ti ne povernem, kar si mi ti storila! Glej, ti si moja tolažnica, moja rešiteljica; ti si mi, v zadnjem trenutji še, otela vero v ženstvo, vero v človeštvo. Umirjen grem zdaj lahko od tod.

Dela! žalosten sem. Kako bi ne bil. Saj se ločim od svoje sreče, svoje ljubezni, od luči svojega življenja — in vendar, ta žalost nema nič zbadajočega v sebi. Nekako čudno vzvišenega se čutim; saj velika nesreča ima neko blago, rešilno moč. Dela! bodi tudi ti serčna in pogumna. Umirajočih želje so vsacemu svete. Zate jaz umiram. Izpolni mi zadnjo voljo, zadnjo željo! Živi srečna in pozabi svojega prijatelja, kateri ti kliče zadnjič iz dna svojega serca: z bogom! z bogom!

Boris Mirán.

B e r t a .

Slónel sem pod oknom,
Krajšal sem si dolgí čas
Z ljubimi deklíci,
Kakor šega je pri nas.

Kár se ti prikažeš,
Sem po ulici si šlá,
Mení pa zastane
Jezik sred pogóvora.

Čudno se zazdólo
Paznim je bekletom to,
Pa so šle mi gledat,
Kam obrnil sem okó.

V óci ti pogledam,
Najdem, da so lepe res,
Ako tudi gledal
V lepših že sem sto oces.

Ondi reče Fanka,
„Mlada Berta sem skakljjá,
Pazi, brate, pazi!
Da ti ne bi v serce všla!

Glasek tvoj sem slišal,
Muzika je meni bil,
Da-si lepši glas mi
Že iz lepših ust zvonfl.

Varuj mi se Berte,
Berta je deklíček zal,
Ino tak deklíček
Vkrade moškím serce kmal'.”

Roko sem ti stisnil,
Čutil, da je nježna zgoj,
Ako tudi stiskal
Že sem nježnejših dovòlj.

V tem se ti približaš,
Da si lepa, zrem takój,
Ako tudi videl
Mnogi že sem lepših roj.

Ali v tvojej bliži
Šlo na šir mi je sercé,
Ko še pri nobenej
Spómeniti se ne vé.

Kaj pa tvoje, Berta?
Tudi je čutilo kaj?
Rad bi, rad bi vedel,
Al' odgovora ne daj!

Bój se pesnika.

Zató, ker si takó nebeški zala,
Da moških roj okolo tebe leta,
Ko bčele okrog ajdovega cveta,
Kedár je ná-njo blaga rosa pala,

Med trumo, ki za tvojím sledom hodi,
In ki brez tebe nij jim več živeti,
Je tudi pesnik in zaláza tebe.

Od vsákod ti jih je lepota zbrala:
Vojník bahaje slavo ti obeta,
A civilíst vso srečo tega svéta,
Ki vama vkupej v lep sad kal bi gnala.

Poslušaj vse, naj govoré kar bodi,
Le pésnika odpravi berž od sebe,
Utegnil bi o tebi še zapeti!

M. Valjavec.

Pravi uzroki francoske revolucije.

(Konec.)

Po prehodnji hranilni sistemi, katero sta Turgot in Necker pri upravi uvedla, do verha je dokipélo izmolzenje ljudstva in zapravljivost na dvoru pod ministrom C allonne-om in njega naslednikom L óme nie d e Briene-om (kateremu je bilo njegovo kardinalsko dostojanstvo

tako malo sveto, da je sam komedije igral in najsmešnejše deléže v njih prevzemal). Narod je zdihoval pod tovorom velikanskih davkov, industrija in trgovstvo je zastalo, obert je pešal in trava je rasla po lepih, z velikimi stroški sezidanih državnih cestah — a vendar se je vedno tako sramotno dalje gospodarilo! Francoski kmet, kateremu je nekedaj njegov véliki Henrik IV. obétal, da bode imel vsako nedeljo „kokoš v loncu,“ živel je pod vlado „dobrotljivega“ Luđevika XVI. ob kruhu, katerega bi lovski psi njegovih plemenitih pijavek gotovo ne bili hoteli jesti — a vendar so se nepretergano usipali novci, na katerih je visela narodova kri in prokletstvo, iz provincij v Pariz in Versailles, v naročaj ónega, nikedar sitega moloha, ki se je dvor imenoval, ter od tod v globoke, vedno odperte žepe kraljevih princev, ministrov, intendantov ter vseh ónih kreatur, ki so pred obličjem kraljevéga prestola ostudno živele. Dvor je igral, plesal, zapravljajl ter se veselil svojega življenja — a francoski narod se je zvičaj v mukah počasne smerti od gladi! „Najboljši finančni minister, pravi kratko in jedérnato pišoči Schlosser, zdel se je dvoru tist mož, kdor je najbolje razumel narod odirati.“ In bogme, to so mojsterski razumeli!

S pravo malóstjo je vlada zadostila ónim napravam, ki nameravajo ljudsko blagost povzdigati ter uboštvo polajševati. Izdala je na leto: 1 mil. za javno zidovanje, 2 mil. za šole, 6 mil. za dobrotne naprave; a stroškov za dvor brez kraljevéga lova je bila velikanska vsota 141 milijonov, tedaj malo ne trikrat véč nego denes!

In kaj je dvor delal s temi milijoni? — Eden najzanimivejših historičnih dokumentov „le livre rouge“*) (knjiga se je tako imenovala, ker je bila vezana v rudeč marokén) nam o tem vé dosti povedati, na 220. straneh so namreč zapisane vse tiste vsote, katere je za Ludovika XV. in XVI. izdajala kraljeva neumnost dvorjanski zaničljivosti. Tukaj povem samo nekaj izgledov, da čitatelj iz njih sam posname, kako se je živelo na versailškem dvoru, ki je bil „najsijajnejši vse Evrope.“

Res neverjetna je posebno rubrika stroškov z naslovom „pensions et gratifications.“ Samo kraljevi principi so dobivali vsako leto 2,550.000 l., a vendar so nekateri med njimi, posebno graf Artois, tičali v velikanskih dolgovih, ki so se po véčkrat morali plačevati iz državnih novcev. Rodovini Noailles in Polignac sta olajšali državno blagajnico v obliki gratifikacij in pensij vsako leto za 2 mil., a vendar nikdo teh ljudij nij branil kraljeve rodovine v nevarnosti, ko je francoska revolucija v rapidnem razvitku pretila podreti prestol in dinastijo. Nekateri izmed teh ljudij so na svoje in potem še na ime svojih žén, sinov, hčérj, bratov in séster uživali mirovine; celó na ime že davno mertvih se je nekaterim plačevala milostinja. In na kaka imena so se delile te milostinje in mirovine! Marquis d'Antichamps n. pr. je užival 4 pensije za — zasluge svojega očeta, nemšk princ tri pensije „za svoje zasluge kot

*) Abbé le Camus je novembra meseca 1789. l. zboru povedal za to knjigo, in „assemblée constituante“ je zahtevala, da se „le livre rouge“ precej prednjo položi. To se je tudi zgodilo, vendar je zbor preiskal samo tist del, kateri se je tikal vlade Ludovika XVI.

polkovnik“ in eno „za svoje zasluge kot nepolkovnik (colonel)!“ Grofica Albani je prejela kot žena ubozega postopača Ed. Karla Sturta po 60.000 liver na leto!

Tako je ostuden tudi način, kako je krona po milostinjah bogatila dvorjane ob narodovih stroških. V „livre rouge“ je mnogo stvari zapisanih, kakor: gospodu Croismardu 50.000 l., da si je kupil graščino; policijskemu generallieutenantu Sartines-u 200.000 l., da je poplačal svoje dolgove i. t. d. — O lehkomišljeni Mariji Antoinetti je znano, da je v enem samem letu od brezvestnega in frivolnega ministra Calonne-a, ki je vedno imel smeh na ustnicah in roko — v narodnem žepu, zahtevala 24 mil. l. za svoje ljubljence, in da jih je tudi prejela! In ti njeni ljubljenci niso bili državniki, umetelniki, učenjaki, genialni možje, katere podpirati je častna naloga narodom in vladam, ne, bili so lepi postopači, katerih edina zasluga je bila ta, da so s kraljico žogo bili in biljar igrali, da so v domačih gledališčih nastopali in z dvornimi damami se kratkočasili, in sploh Versailles, Trianon in S. Cloud se svojimi ljubeznjivimi osobami lepotali. Res jako prederzen in lažnjiv mora biti človek, ki nazlic tacih v nebo vpijočih grehov se upa terdit, da se francoski narod nij imel pravice vpreti ter s pripomočjo revolucije Avgijev hlev bourbonskega gospodarstva izčistiti!

Pervi nasledek tega brezvestnega življenja na dvoru je bil ta, da je minister Calonne zbranim plemenitašem v zboru (22. febr. 1789.) moral povedati, da letni deficit znaša 115 mil., in da ne celó dve léti pozneje Necker, ko je drugóč prevzel upravo, v državni blagajnici nij več našel nego 500.000 l., če tudi so bili vsi dohodki že za nekaj časa naprej potrošeni.

Vredno na stran tej brezskrajni zapravljivosti se je stavila na dvoru vladajoča brezprimerna nemoralnost in razuzdanost. To se ve, da ta strašna popačenost nij bila domá samo na dvoru, to se ve, da je okužila vse, bogate in uboge, visoke in nizke, mesta in deželo, a vendar nij bila tako odkrita, ostudna in nesramna, kakor na dvoru, kjer so jo oblačili v plašč omike, kjer se je na ravnost štela za potrebo k dobremu vedénju, in kjer se jim je krepost zdela neslana, smešna in okorna. Od dvora se je razširila čez mesta in provincije, in tudi dalje čez državne meje, posebno na Nemško po dvorih tamkajšnjih duvodencih knezov.

Ta korupcija, ki je versailskemu dvoru pripomogla do žalostne slave, da se je z dvori rimskih in gerških cesarjev ter srednjeveških papežev poskušal za venec globočjega propada, nij imela svojega uzroka v slučajnih vnénjih okolnostih, nego porodila se je iz socijalnih in državnih napačnih razmer, katere smo tukaj popisali. Kajti zgodovina nam kaže globoko, še vedno poterjeno resnico, da javna moralnost se samo ondi more terdno ukoreniniti, kjer se človeške naravne pravice spoštujejo, in kjer se človeški želji in hrepenenju po svobodi zadostuje. Moralnost in despotizem sta nasprotna tečaja, ki se nikdar ne moreta združiti. Ker tedaj že vsak absolutizem v sebi nosikál nemoralnosti, morala se je na Francoskem, kjer je na eni strani fevdalizem rodil absolutno nadvladanje privilegiranih

stanov v socialnem življenji, in kjer je bila na drugi strani v držav-
nem življenji obsolutna kraljeva volja — „car tel est mon plaisir“ —
edino veljavna, naravno širiti tista moralna popačenost, ki je vredna, da
se v svoji, ostudnost budéči nagoti poznejšim vekom stavi na svarilen
izgled. Enako naravno je tudi, da je bila nemoralnost ondi največja,
kjer je despotizem postavil svoj glavni stan, in kjer so se strinjale vse
niti tiste mreže, v katero je vlada francoski narod ujet deržala: na
kraljevem dvoru! Talenti se v okuženem zraku dvornega življenja
tudi niso mogli roditi, dokler je imel še „ancien régime“ čisto veljavo;
a dobri deržavniki, kakor Richelieu in Colbert, vojskovodje, kakor
Turenne in „veliki“ Condé, čisti značaji v tacem zraku se nikakor uijso
mogli prikazati; in ko je na zadnje prišel čas propada, ko je izginila bli-
ščeča glorijska, katera je prej zakrivala svétu notranjo puhlost ponosnega
poslopja, stopila je na dan tudi vsa gnjiloba dvora, in razvile so se tiste
žalostne razmere, katere mislimo, da najbolje karakteriziramo z Johan-
nes Scherr-ovimi besedami, s katerimi vse veliko gorjé francoske
zemlje pripisuje onemu dvoru, „kjer so se Julije in Messaline s Clav-
diji in Neroni za venec infamije izkušale; kjer je vsako veselje stalo
mir milijonu ljudij, kjer so novci rodili hudodelstvo in hudodelstvo novce;
kjer je bil francoski narod nižje veljave nego lep konj ali sicer kaka
igrača.“ —

Vsak misleč človek se mora prepričati, da v razmerah, kakoršne
so bile tukaj popisane, moral je francoski narod materijalno in moralno
propasti in pobarbariti se, da nij še o pravem času glav in udov otél
prévrat: revolucija je bila ethična potreba! A ker je bil, ka-
kor mislim, da sem že dokazal, fevdalizem uzrok vsega zla, kar ga je
zadelo francosko zemljo, kajti njega neposrednji nasledek je bil ubo-
žanje večine ljudstva in dušni propad vsega naroda, morala je vsaka
revolucija najpervo na to gledati, da je poderla tist socialni red, ka-
teri je bil postavljen na svoboščine nekaterih stanov in na privilegije
nepremičnega historičnega imetka, ter da je na njegovo mesto postavila
drug red, kateri obséza individuva sama na sebi v njih neizgubitem
osebнем pravu. Ali prévrat ohrani svoj socialni značaj; ali tudi
v državne razmere seže in se v napravo kraljestva zaletí: to je viselo
samo od tega, kako se je hotelo kraljestvo v tej osodnej krizi vésti:
ali boriti se za ostarele oblike ter z njimi združiti svojo osodo, ali samo
povodce v roko vzeti in se na čelo postaviti neizogibnemu prevratu, —
to je bila alternativa, katero so tedanje razmere polagale pred krono.
A dvor sam je bil tolik izraz napadanih, svoboščinami darovanih stanov,
in Louis XVI. sam je bil tako vzrastel v tendencijah stare avtokratske
sisteme, da se od te vlade nij bilo nadejati, da bi ustregla pravičnemu
zahtevanju francoskega naroda!

Ker je bila krona prenezmožna, da bi se bila prevratu energično
ustavila, prepustila ga je njegovemu naravnemu razvitku, ali sterдно voljo,
da o prvi lepi priliki spet pridobi izgubljena tla ter spet ponovi stari
red v družbi in deržavi; preslaba, da bi se bila odločno vperla, konspi-
rirala je krona s tujimi vladami in prognano dvorsko stranko, z

lažnjivimi frazami narod slepèč, da bi ga v neskerbnost zazibala. V tej perfidni dvorski politiki je uzrok, da se je prevrat proti králjevstvu obernal, ker se s králjествom nij dal izvršiti. Kajti ko je narod, v svesti si svoje moči, sprevidel, da se je nemogoče z vlado sporazumeti, obernal je vse svoje zaničevanje, ki je prej samo plemstvu valjalo, proti vladi, zvezani s privilegiranimi stanovi; naravno je, da se je králjevstvo jelo smatravati za nezdružljivo z javno blagostjo, in da se je javno mnenje tako neizrečeno premenilo, da se je 1789. l. še strogo monarhična francoska zemlja v treh letih porepublikanila. Ta prememba javnega mnenja se najbolje kaže od 1791. leta po nesrečnem begu kraljeve rodovine; od tega časa dalje se začjenja dolga versta poniževanj za králjevstvo, ki 21. januarja 1793. l., namreč na dan, ko je bil umorjen kralj Ludovik XVI., dospè na svoj verhunec, a ne še do svojega konca. Nesreča, katera je takrat zadela bourbonsko kraljevo rodovino in njene prijatelje, ostane v svoji tragični velikosti vedno eden najzgrabljivejših momentov v zgodovini, a vendar je pomisliti, kader se, presojuje tako hudo nezgodo, sočutje loti našega serca, da je tej nesreči uzrok sama svoja kriyda, — daje ta nesrečasicerterda in kervava, a vse in povsod pravično plačilo neizmerni versti napak in hudodelstev, neizmernemu tiranstvu in za neizmerno uboštvu!

Fr. Šuklje.

Klasične podobe.

III. Pri Kritonu.

(Konec.)

Pa težko mi bilo je začeti,
Ker okorne bile so roke.

Kaj pa je treba rok pri petji? Takt si lahko z nogami biješ, če so ti preokorne roke, kakor bi ves dan derva klal!

Pol. Vendar tako ne govorite! Petje tu stoji za strune.

Dij. In strune pa spet za petje. — To je strašna zmes. Sicer pa še enkrat: mladič, pri podobi ostani!

Torej skerbno strunice prebiram,
Diham vanje, kar serce želi.

Strune s persti prebiraš, kakor drugi ljudje; zraven pa še dihaš vanje, kakor nikdo!

Dij. Tropus, tropus!

Pol. Zopet: mladič pri podobi ostani!

Vedno zanjo strune so gorele,
Če ji dar po všeči bo, ne znam;
To pa struna je in bo želela.

Goreče strune! Strune na citrah ne goré, kitarine pa, ako bi té zažgal, to bi ti bil prijeten duh!

„To pa struna je in bo želela.“ To si pa tako le skavkljal: namesto: jaz želim, more se reči: moja pesem želi: moja pesem = moje strune; moje strune = moja struna; ergo: more se tudi reči: moja struna želi. Malo daleč hodiš po vino! Enaka dedukcija je tudi pri gorečih strunah. 1. Ogenj gori, 2. moje serce gori, 3. moja pesem gori, 4. moje strune goré. Predno pride ogenj do četrte stopinje doli, mislim, da se že precej ohladi! —

Zdaj imam pa dovolj, in menim, ti tudi! Dokazal sem, kar sem terdil, da tvoje pesmi so neumne, smešne, zmétene, neslane; če je že prva taka, kaké bodo pa še le druge! In bogme! da niso boljše. V vseh svojih pesmih nemaš ni ene same — ne rečem: nove misli, tega človek tako ne pričakuje; da bi vsaj stare, nevadne, vsem znane malo v novo obleko zavil, še tega ne! Kaj te je potem treba? Pa vedno eno godeš! Šestkrat (štel sem) nam pripoveduješ, kako ti je boginja petja liro podala; dvanajstkrat, kako „skerbno strunice prebiraš;“ petkrat gradove zidaš v oblake; osemkrat imaš čudne sanje; desetkrat zvezde preštevaš; šestkrat cvetice tergaš pri potoku, ter vence pleteš iz njih, „deček nezmožen!“ Vmes pa nam pripoveduješ, kako luna sije, kako te rane skele, kako se z ljubico gledata pa zdihujeta, sam večni bog ve, zakaj!

Tvoj uvod je prava parodija, že veš čegavega uvoda; ravno tako kakor je tvoja: „spremenjena žalost“ neslano posnemanje tiste „nezakon-ske matere,“ s katero se ne more primerjati mnogo pesmij, kar jih je na svetu. Vsaj to bi bil pri miru pustil!

Najbolj pa me je razkačilo to, da ti sirota še drugim zabavljaš, ki bi moralo biti veselo, če tē pri miru pusté. V svoji zadnji pesmi govoriš, kakor bi ves svet ne imel družega posla, nego tebe poslušati, kaj bodeš ti pel in kako! Zato sem te pa tudi malo ostreje prijel, nego je sicer moja navada. Ali si že vidil kedaj pri bukvarji v oknu bukve razpostavljene, ki imajo na prvi strani narisane konja, na katerem so združene vse mogoče napake, bolezni in slabosti, kar jih more zadeti ubogo konjsko paro? Vidiš, take so tvoje pesmi! Podučljiv izgled mladim pesnikom, kako naj se pesmi ne delajo!

Pa veš, ljubi moj mladenič! obupati nij treba! Ne stoj mi, kakor zaboden vol. Poslušaj moj svēt! Pusti pesmi, še je čas, ž njimi si ne prisluziš neslanega kropa. Kaj družega, poštenega se poprimi; to ti svetuje stari Dijogenes, ki je mnogo izkusil na tem grešnem svetu. Pa brez zamere (poda mu roko).

Pol. In vendar bodo natisnene!

Boris Mirán.

Pogovori iz Lukijana.

(Iz V. Vodnikove rokopisne ostaline. *)

Priobčil Fr. Levstik.

I.

Asklep in Heraklej.

Perkún. Mirújta mi, ti Asklep in Heraklej! Kaj se kregata po človečje? Ne spodobi se. Pri bogovskih gostéh nij take navade.

Heraklej. Oča Perkún! kaj ste hoteli pred menoj posaditi tega zdravilca?

Asklep. Bome! veliko gorši sem od tebe.

Her. V čem néki? Ti gromova osmoda! Mari zato, ki so Perkún v te tréščili, ko si delal, kar je napak, zdaj si pa neumerjóčnost priberačil?

Ask. Kaj si že pozabil tudi ti, Heraklej, ali kali, da si na Ojti gori se sežgál, ki me z ognjem pitaš?

Her. Nijsva si bilako rédin vrsta ob životu. Perkúnov sin sem sicer, pa zlega užil do gerla. Sem trébil svet, davil zvéri, krivíchnike pestíl; kaj pa ti zélijščar in obhodnik? Bolníkom si morda pomagal s kako mažo in obézo; ali nič te nij junaškega.

Ask. Prav si rekel. Tebi sem mehurje in spečeníne ozdravil, ko si ón dan prišel k nam le ves ogórek, ves oskrumba, ki te jopa in gramada! — Lej, če nič drujega, vsaj né sem po tvoje rabotal, ne česal volne v Lidiji, ne nosil krila rudečega; nij me Ompala zlatim škerpetljem krcala; tudi nésem otrápel in pomoril ne otrók ne žene.

Her. Če nij konca mene zmerjati, kmálu pokažem, kaj ti pomaga neumerjóčnost! Zgrabim te, zdvignem in veržem iz néba na glavo. Peon te ne ozdravi, tako ti čepinjo zmeljem.

Perk. Konec! pravim jaz. Ne brazdájta gostj! Če ne, bo druga. Pojdeta mi obá od jédi. — Vendar, ljubi moj Heraklej! prav je, da ti Asklep spredaj sedi, ki ga je smert préd zadéla.

II.

Menip in Merkur pred peklom.

Menip. Kje so tukaj zali in zale? Božji posel! pokaži in sprevodi me novaka.

*) Če tudi smo načelo izrekli, da hočemo v „Zvonu“ samo izvirne stvari tiskati, vendar pri Vodniku odstopamo od tega pravila, ter se nadejemo, da nam bodo čitatelji prej hvaležni nego nevoljni; kajti prvič je te stvari malo, ker je preložil samo tri pogovore slovečega Lukijana, kolikor se jih je namreč našlo v njegovi ostalini; drugič je zanimljivo videti, s kakimi raznimi spisi se je bavil, ter kako je klasične gerške misli prelagal v slovensko, takrat še zeló okorno besedo. Pustili smo razen prevopisa vse po njegovo, celó napake in hibe, katere gerškega jezika vajeni čitatelj sam najde, ako izvirnik primeri Vodnikovej prelogi. Rad mu jih oprostí, če pomisli, koliko se je ob njegovem času sploh gerščina znala.

Merkur. Ne utegnem, Menipe! Le ozri se tja na desno, kjer so Jakint, Narkis, Nirej, Leda in vsa vsa nekdanja lepota.

Men. Golih kostij vidim ino buč brez mesa; skoro vse si je podobno.

Mer. Tiste kosti so, ki se jim pevci čudijo; kosti, ki se mi zdí, da jih ne čišlaš.

Men. Vsaj Heleno mi pokaži! Lehko, da bi je ne utegnil poznati.

Mer. Glej, ta-le čepinja je Helena.

Men. Kaj, za to so jezár ládij napolnili iz vse Grekije, toliko pod zemljó jih, končanih Gerkov in vneajnikov, toliko gradov podertih?

Mer. Pa je nijsi videl žive, ljubi moj Menip! Kdo vé, če bi tudi ne bil rekel ti, da je brez zamére: zavolj take žené nadlogo dolgo terpéti.

Saj tudi, če kdo cvétjeve suhali gleda

Zbledéle, se mu pač zdé lepé,

Das'lih cvetoče, rudečega lica so silno berhke.

Men. To se čudim, da so Ahajci berljavi bili za tako kratko stvarco, ki se naglo obletí, težave prestajati!

Mer. Ne utegnem s teboj modrovati. Izberi si, sédi, lézi, jaz pa morem po druge merličé.

Literarni pogovori.

XII.

„Rime“ je imenoval Petrarka svoje pesmi, in italijanski pesniki so tudi v tem radi posnemali „očeta nove lirike.“ Redki so v italijanski poeziji verzi brez rime. Francoz si v svojem jeziku nerimanega verza celó misliti ne more. On rabi rimo še v drami, kar je čisto naspretno našemu okusu. Narod poje povsod v rimah, ali vsaj v asonancah.

Nemci so bili rimi sicer enkrat vojsko napevodali. Zastonj! Naglo si je pridobila zopet prejšnjo oblast. Zdaj kraljuje brez ugovora po vseh omikanih jezicih. To nam dovolj očitno kaže, da je rima zares imeniten dél poetične oblike, ne samo ušesu prijetna igrača. Njen sled se nahaja že pri starih, zlasti pri Rimljanih, kjer je bila brez dvoma v narodni pesmi navadna. Vendar starim nij bila tako potrebna, kakor nam, ker so imeli svoje umeteljno, tako mnogoverstno metriko.

Rima je pa tudi estetično opravičena, da, celó potrebna. Sila mora biti v lepi harmoniji sè svobodo v vsaki umetelnosti, tako tudi v poeziji. „Vežan“ se imenuje poetični govor. Pri Gerkih in Rimljanih je bila umeteljna „mera“ potrebna vez, pri nas jo mora nadomestovati rima. Rima je verzom muzikalna vez.

Da je rima dobra, mora biti najprej čista. Čisto imenujemo rimo, v kateri se samoglasniki v besedi po polnem strinjajo sè samoglasniki druge besede, in tako tudi soglasniki med sábo.

Pri nasse pogostogrešisoper to pravilo. Izgledov nij treba navajati, polno jih je skoraj v vsaki pesmi. Ne sklicujmo se tu na Preširna.

Pomislimo, da si je on moral še le ustvariti poetični jezik, in čudili se bomo, da je njegova oblika še tako čista. Tudi nemški klasiki niso tako skerbno pazili na čistoto rim, kakor novejši.

Zlasti je pri nas gledati, da se ne rimajo samoglasniki, ki se sicer enako pišejo, a različno izgovarjajo. „Vrème in séme, vèda in posóda, vrát in brát“ bile bi slabe rime, „Šumí in gledatí, sercé in déklice“ niti se celó rime ne morejo imenovati, a vendar se tako pogosto nahajajo. Sme se pa rimati, „jéz in lés, ród in plót, okróg in jók,“ ker se v izgovoru na konci pri nas skoraj čisto nič ne loči terdi od mehkega soglasnika. Posebno ostri sodniki, pravi radamanti, pa celó ne pripuščajo tacih rim, n. pr. „iméla in veséla,“ ker e v pervj besedi izgovarjajo skoraj kakor ej, in v drugi kakor je. Ravno tako jim je gnujsoba rimati: „lepó in pojó,“ ker ima prvi o drugačen, samoglasniku u podoben glas, a drugi se glasi skoraj, kakor ó. Ker se pa ta razloček v izgovoru ne dela povsod, — Gorenjec n. pr. nema celó ušesa zanj — mislimo, da bi se smelo tu vendar malo odjenjati in taki pregreški izpregledati pesniku, ako se sicer pošteno véde. Da prosimo tu milostne sodbe, imamo še drug, kakor se nam zdi, jako imeniten razlog.

Prerado namreč se zgodi, da: „v mlako zagazi, kedór preskerbno ogiblje se blata.“ Če se preveč ogiblujemo tacih in enacih rim, lahko pademo v večjo napako. Nij namreč dobro, ker je enakomerno, rimati vedno samo enake besede: imena z imeni, priloge s prilogi, glagole z glagoli, a zlasti participije s participiji, kar se pri nas vse pregosto nahaja: „sedéla in péla, lepó in sladkó.“ i. t. d. Kolikor se more, naj se gleda, da se v rimah mešajo besede: „hvala in bala; tuje, zdihuje; lepó in pojó,“ (a tu nam je že ušla rima, ki ne najde milosti pri ostrem sodniku.) Kedor se more ogibati obeh napak, tak ima tem večjo zaslugo. Omne tulit punctum.

Po polnem čistim rimam se tudi ne prištevajo tiste, v katerih se ujemata soglasnika pred samoglasnikoma, n. pr. „hudoba in gerdoba, imé in samé;“ vendar se jih nij ogibati povsod. Italijani rimajo celó, kar pri nas ne gre, enake besede, ki imajo razen pomen n. pr. „volto in volto, pas in pas.“

Dalje naj se gleda, kolikor je mogoče, da rime ne padajo vedno samo v končnice, nego v deblo besede. Lahko je umeti, da je krepkejša rima: „dôba in zlôba,“ nego „nebésa in telésa,“ ali pa: „sedijó in medlijo, gorkó in svetló.“

Naš jezik nema toliko débelnih rim, kakor n. pr. nemški, zlasti pa smo ubožni v krepkih moških débelnih rimah, kakor: „rást in past, sád in mlád,“ zato se je človek zveseli, ko jo kje najde.

Dalje je dobro presoditi, katera beseda se stavi za rimo. Zadnje mesto v verzi je namreč posebno imenitno, rekel bi, častno mesto.

Rimajo naj se torej, kolikor je mogoče, samo take besede, katere imajo poseben pomen, a ne brezglasne, zlasti partikule, kakor: „je in se.“ Kako važno je, katera beseda se stavi za rimo, to se vidi najbolj v komičnih ali satiričnih pesmih, kjer posebno lastno ime za rimo postavljeno nikoli nij brez posebne moči:

Zaverne ga obraznik imenitni,
In tebe z njim, kdor napčen si očitar,
Rekoč: le čevlje sodi naj — Kopitar.

Ali pa:

Tvoje pisarije so, ko v gnoji Job,
Duh je nekaj vreden, truplo polno gob.

Posebno važno je še to, na kar se pri nas tudi vse premalo pazi, da rime ne bodo preveč enolične. Ne sukajmo se vedno med: „ile in ale, ije in uje;“ bodimo malo pogumnejši in poskusimo časi kako novo, to se ve, da ne sme biti za lase privlečena. Posebno bi priporočal našim mladim pesnikom, naj veržejo vmés sem ter tja kako daktilično rimo: „čákala, plákala; vriskajo, blískajo.“

Zadnjič naj se pazi, kolikor je mogoče, da se tudi samoglasniki v rimah prijetno versté. Slabe bi bile n. pr. v sonetu rime: „ála, áva, áje, áče“, ali pa celó „lce, lje, lla, lna.“ Sploh je mnogo imenitneje, nego se po navadi misli, kak samoglasnik je v rimi. Kedo bi tega ne čutil, ko čita veličastne verze:

Ko brez mirú okrog divjám,
Prijat'ljí prašajo me: kám?
Prašajte raj' oblak nebá,
Prašajte raji val morjá,

Kedár mogočni gospodár,
Dreví jih sem ter tja, vihár.
Oblak ne vé in val ne kám,
Kam nese me obup, ne znám.

Da se tu vedno ponavlja temni a, to nij samo naključje, to je pesnik dobro vedel, zakaj je tako delal.

Kedor hoče vedeti, kaj so lepe rime, temu svetujemo razen italijanskih poetov posebno Bodenstetov „Mirza Schaffy,“ kjer je sploh poetična oblika doveršena do najvišje stopinje.

Tu smo podali našim mladim pesnikom, ki se hočejo učiti, nekoliko „dobrih svetov;“ naj storé z njimi, kar se jim zdi. Prisiljeni smo bili pisati o téh stvaréh, ki jih bode večina čitaljev z nevoljo ali celó ne brala; poslalo se nam je namreč v kratkem časi mnogo pesmij, ki nijso brez poetične vrednosti, vendar jih ne moremo natisniti, kakor bi jih radi, zaradi pomanjkljive oblike. Nikakor pa nečemo reči, da vsak verz mora res do zadnje pičice ves tak biti, kakor smo dejali, sicer nij nič vreden; to bi bilo smešno. Paziti se je glavnih napak, in gledati tudi, da drobnih nij prepolno, sicer pa mora človeka prirojeni in izobraženi okus voditi v umetelnosti, kakor v življenji. S.

Listnica lastnikova.

G. Fr. T. Pr. Tudi od več družih strani sem bil nagovarjan in priganjan, naj odgovorim tistemu napadu v nemško-češkem listu. Kaj pa hočete, da odgovorim? Če mi je bil tist napad prav poročen, meri samó na mojo osobo, a ne na list. Očita se mi nevednost. O svoji vednosti ali nevednosti pa vendar ne morem sam soditi, torej tudi ne pisati. Jaz se poganjam samo za stvar, ne za osobo, a najmenj za svojo. Da ne mečim, kader je treba govoriti, to sem pač že nekoliko pokazal. Kar se pa mene dostaje, deržim se zlatega vodila: „tout comprendre c'est tout par-

doner!“ Če imajo gospodje veselje, napadati me od zád ter v peto se mi zaganjati, kakor vaški psi popotniku, ne bodem ga jim kalil, za to sem predobrega serca. Moja poterpežljivost bi bila samo pri kraji, ako bi mi gospodje nepoštenost ali tudi samopridnost očitali; tega pa, mislim ne bodo. Prijatelj, ki na tanko pozna naše najkrivnejše razmere, ki je pretipal serca in obisti našim možem, terdi, da je to samo „manoeuvr“ necega moža proti koncu pervega poluleття „Zvonovega“, da listu naročnike odverne. Mogoče! Mogoče tudi, da doseže svoj blagi namen. Nič ne dé. Jaz sem premalo „journalist“, da bi se tergal za naročnike. Do konca tega leta bode „Zvon“ izhajal, če ga imam sam pisati in čitati. Kar sem obljubil, to storim. Po tem pa naj poskusi kedo drug svojo srečo. Jaz se nikomu ne vrivam. Meni nij treba literarnega lista, in listu nij treba mene. Dolžnost moja, kakor vsacega poštenega človeka, je po svoji moči koristiti domovini. Blagor jim, kateri morejo več storiti; jaz sem poskusil in storil, kolikor sem mogel! Žalostno dovolj, če moram spoznati na zadnje, da je bila vsa moja dobra volja, ves moj trud zastonj! Tako se je godilo že boljším možem! — Gosp. Vl. Kr. v. Kr. — Kar se dostaje črke e pred r, ná pr. v besedi „smert“, Slovenci razno izrekamo: nekteri „smért“ (Štajerci), drugi „smàrt“ s kratkem a (po Dolenjskem okrog Lašé), a zopet drugi „smrt“. Celó Hervatje so uže pisali „smart“, in „Zvon“ se drži mečjega jezika; to je uže povedal. Da bi ruščina kedaj odstopila od svojega zdanjega pisanja, zeló dvomimo. Nekateri jezikoslovci, na pr. Schleicher, nikakor ne pritégnejo, da bi v staroslovenskej besedi „smrth“ bil r samoglasnik, in vse kaže, da resnico učé. Bližati se Hervatom, vevavamo tudi mí. Posebno se nam je v tem bližati, da iz svojega izmetávamo tujo ljuljko, namreč nemščino in italijanščino, ter sprejemljemo zánjo čisto slovanščino. Najtežje razlike med slovanskimi narečji nijso postalale s pravopisa niti ne sè značajnih, temu in ónemu narečju svojstvenih ráznostij, nego postale so največ po tujščini, katera je izpodrinila vsem Slovanom sploh razumne besede in konstrukcije. — „Slovensk“ je nedoločna a „slovenski“ določna oblika, kakor „dober in „dobri.“ — Pisanje „Kranjec“ se opira na Miklošiča, torej na močen steber, kateri to besedo izprovája iz „Carnia;“ a poleg vsega tega stvar po naših mislih vendar še nij dognana. Če namreč premislimo, da v slovanščini deželam imena res imamo: „Ukrájina, krájina“ (grenzland), in da celó Slovenci na Dolenjskem Dürrenkrain imenujejo „Suho krájino;“ če dalje ne pozabimo, da so posameznim rekam, goram po naših krajih najstarejša imena praslovanska, na pr. Triglav, Kerka, Témenica: zdi se zeló verjetno, da utegne biti celó „Carnia“ iz „Krajina“, katera znači res „grenzland“, kar tudi je. — V pisanji tujih besed smo Slovani, rabéči latinico, zeló različni; niti se nam stvar ne zdi tako važna, ker enake pravopisne različnosti imajo tudi najizobraženéjši jezici.

Opomba.

Ta številka se pošilja tudi onim naročnikom, kateri nijso še dozdaj naročbe ponovili. Kedor se ne oglasi do 12. julija, kaže nam, da ne mara za naš list.